

En liten minnesruna över min mormor Matilda Karlsson *Fagerström släkt och liv

Hösten 1718 var stormig. Kaparkapten Carl Berg, han hade fått sitt kaparbrev av Karl II, var nu på väg till Stockholm, men på grund av stormen blivit mycket försenad och just julnatten måste han söka nödhavn på ostkusten och förde in sitt skepp i hamnen vid Tjustgöl i Misterhults socken. På den tiden var kyrkan belägen vid Tjustgöl. Julottan skulle just börja och kapten Berg med besättning ville vara med på ottan. Efter det blev kapten Berg inbjuden till ägaren av Tjustgöls gård, kapten Johan Hellenstierna.

Han tackade ja, eftersom hans skepp blev infruset i isen, stannade han kvar hela vintern. Han förälskade sig i en av döttrarna i huset och blev sedermera gift med henne.

År 1720 köpte Carl Berg rusthållet i Tjustgöls gård samt besittningsrätten uti hemmanet Askaremåla 1/2, Snäckedal 1 åtting, Kopperamåla 1 åtting, Vällehorva 1 åtting.

Ännu 1726 står Johan Hellenstierna såsom ägare av Tjustgöl, men år 1727 Carl Berg. I mantalslängden står Carl Berg som ogift.

Carl Berg vigdes 1727 i Misterhult med Elsa Maria Hellenstierna (adliga ätten 1321, *1699 12 /7 i Malmgrava, Tuna (Kalm) †1758 och begravnen 5/6 i Misterhult. Hon var dotter till häradshövdingen i Tuna, Sevede och Aspelands härader Johan Hellestierna och Christina Arendt. De hade två barn, båda födda i Misterhult.

1) Johan Magnus *1727 + 1783 kofferdiskeppare och godsägare.

2) Carl Gustaf * 1728 23/13 högvälartad, Carl Bergs son i Tjustgöl.

Johan Magnus * 1727 16/10 gift med jfru Gertrud Jakobsson *1737 †1808 8/6.

De hade fem barn.

1) Carl Jakob *1756 23/10 i Misterhult † där 1757 25/3.

2) Jakob *1758 †1826, kofferdikapten.

Han var gift i .Stockholm l:a gången 1784 21/11 med Lovisa Ulrika Damström * där 1764 1/11.

Hon var dotter till kofferdikapten Erik Damström och Christina Hultman. Genom Kungl Maj:ts nådiga förordning och utslag 1795 17/7 blevo makarna Berg skilda. G. 2:dra 1811 21/1 i Misterhult m. Juliana Olofsdotter *1723 17/10 i Kristdala, †1829 13/3 i Misterhult, dotter till bonden Olof Hermansson i Boarum och Maja Persdotter.

Barn, 3 i l:a giftet och 3 i 2:dra giftet, alla födda i Misterhult:

1) Johan Jakob, *1785 28/12, †1828 13/4 i Misterhult, styrman.

2) Carl Gustaf, *1788 11/3. Han har ej påträffats död i Misterhults dödsbok, finnes ej i faderns bouppteckning 1827 17/1.

3) Christina Catharina, *1791 6/4. Följde sin mor efter hennes skiljsmessa till Stockholm och bodde hos sin mormor Christina Damström, *Hultman i fastigheten Stadsträdsträdsgatan Qv. Catharina Större under nr. 61. Inflyttade till St. Clara församling, där hon Communicerade 1814. När Konung Gustaf IV Adolf avsattes 1809 och satt isolerad på Stockholms slott, utan att kunna komma i kontakt med någon utanför, sändes Christina Catharina klädd i paltor med ett brev insytt i kläderna till slottet, hon var 18 år, en tiggerska brydde tullen sig inte om, hon smet förbi och kom till slottet oantastad, knackade på någon sidodörr. När den öppnades möttes hon med stora famnen och orden,:

"Kommer du nu äntligen barn, Gud vare tack".

Christina gifte sig med muraregesällen Johan Rosendahl, * omkr. 1784 (obekant var) och † troligen 1825 5/11 "af vådlig händelse". Han hade saknats sedan 5/11 och troligen drunknat denna dag, den 12/3 skrev fjärdingsmannen i Sandviken (kanske Danviken ottydligt skrivet) att dess kyrkogård hade begravits en person i mars drunknad 1826, som ansågs legat länge uti sjön. Kläderna syntes varit blå. Kunde ej bevisas att det var Rosenahl. Men 1829 26/8 förrättades bouppteckning efter honom. Inga tillgångar fanns. Han efterlämnade änkan och en dotter Catharina Charlotta, *1821. Christina Catharina kunde inte gifta om sig på grund av ovanstående, men sedan hon med stöd av

bouppteckningen inlämnat en anhållan till Förmyndarkammaren, erhöll hon tillåtelse att gifta om sig.

Tillsammans med ansökan ingav hon ett bevis från f.d. sjö tullsvaktmästaren J.F. Lundgren och hans moder hustrun E. Lundgren hos vilken senare Chr. Chath. bott i egendomen 123 och 11 vid Stora Glasbruksgatan, kvarteret Glasbruket Östra Catarina förs. där det stod att Chr. uppfört sig ärligt och beskedligt och att hon ej ägde någon kvarlåtenskap efter sin man.

Innan hon fått tillåtelse att inga nytt äktenskap hade hon med sadelmakargesällen Johan Olof Fagerström 1826 fått sonen Johan Olof Viktor * i Stockholm, men ej känt var. 1826 24/4 dog sadelmakaråldermannen Olof Fagerström i Katarina förs. i Stockholin, 65 år gammal och efterlämnade enda barnet, sonen Johan Olof Fagerström 28 år, vilken efter faderns död stod under Chirurgen Johan Fredrik Lakes förmyndarskap.

Christina Catharina gifte sig 1832 2/10 i Misterhult m. Sadelmakaregesällen Johan Olof Fagerström inhyses i Askaremåla 35 år, hon var 42 år. Lyst i Misterhults kyrka 6, 13 och 20 maj.

Johan Olof Fagerström var född 1797 8/10 son till sadelmakarmästaren och hans hustru Helena Callmander. Johan Olof Fagerström dog 1852 31/1 och begrovs i Misterhults kyrka 55 år gammal. Bouppteckningen efter honom i Tunaläns häradsrätt 111, 42 p.34-36. Arvingar: Änkan och de båda sönerna (den yngste kallas Per Jakob Leonard).

Fastigheten 1/4 mtl Askaremåla var änkans enskilda tillhörighet och upptogs ej i bouppteckningen. Värdefullaste tillgången var en fordran på avlidne förmyndaren dr. J.F.Lakes sterbhus i Stockholm enl. räkning 1860 1/4 på kapitalet 1437:41,5 banko.

Tillgångarna värderas till 1773:41,5 banko, skulden till 100:41,5 banko.

Under Askaremåla i husförhörslängden 1832-41 återfinnes O. Fagerström med familj, men utan upplysning om när och varifrån någon av dem kommit. Av husförhörslängden att döma torde familjen vara inflyttad 1831 (i Stockholm enl. följande hfl. 'Per Jakob *1832-40 och styvdottern Chistina Charlotta Rosendahl *1822 i Stockholm (hon är struken i hfl. 1832-40 utan uppgift om anledningen). Sonen Per Jakob söker i samma hfl uttaga bevis till utrikes sjöfart, det var 1841-50. Enligt hfl. bodde Stina Kajsa Berg och sonen Per Jakob (som reser till sjöss) kvar i Askaremåla 1860.

Till Fagerströmska familjen kom på 1850 talet en piga, som hette Eva-Lotta Persdotter *1826 27/1 i Misterhult (dotter till Peter Magnus Nilsson i St. Fjälltorpet).

Per Jakob blev kär i henne och de trolovade sig. De förstodo att Stina-Cajsa hans mor inte skulle tillåta dem att gifta sig. Per Jakob reste ju på sjön, och när han 1853 på våren for till sjöss, kändes nog saknaden stor och svår för dem båda. Eva-lotta kom underfund att hon bar hans barn och det dröjde innan han kom hem den hösten, så Lotta hann föda sitt barn, en tös 1853 23/10, lik sin farmor. När Per Jakob kom hem var han far. Modern förbjöd honom att erkänna sig vara far till flickan. Han nämns inte i husförhörslängden. För den lilla berättade farmmodern att hennes mor dött när hon föddes, så Eva Matilda Christina, som flickan döptes till, trodde att hennes mor var borta, Farmodern uppfostrade henne. Om mamman var kvar som piga i huset vet jag ej, men hon bodde kvar i Askaremåla enl. husförhörslängden. Eva-Lotta dog 1862 7/1, alltså 36 år gammal. Hon levde tills flickan var 9 år. Efter Eva-Lottas död, erkände P.J. att Matilda var hans dotter, hon fick hans efternamn.

Per Jakob och hans äldre bror Johan följdes åt på sina sjöresor, tills Johan en gång ramlade ner från en mast och bröt ett ben så olyckligt, att han haltade svårt. För hans del var det slut med sjöresorna. Samma år som Per Jakob blev far, var Johan "tvungen" att gifta sig. Han fick nådigt tillstånd av modern att göra det, ty hans flicka var en bonddotter från Grönö. Han fick en dotter, modern dog när Maria, som flickan hette, var mycket liten. Johan gifte om sig, fick rätt många barn. Dels hade han halva Christinas del av Askaremåla, men för att tjäna lite mer, började han köra omkring och sälja fisk.

Det blev nu för trångt i stugan de bodde; Stina Kajsa och Per Jakob beslöt att bygga ett eget hem, vilket skedde. Huset var stort och rymligt med glasveranda. Nu när han gift sig, kände

Per Jakob sitt ansvar för modern. Hon var mycket dominerande ända in i ålderdomen. Christina Catharina dog 1872 3/4 i Misterhult alltså 81 år gammal.

Matilda eller Tilda som hon kallades unpfostades mycket strängt som en pojke. Hennes stora intresse var hästar, på Askaremåla hade sedan lång tid tillbaka hästar uppföds och varit en god födkrok, när dessa skulle köras in, blev det Tildas lott att göra det. Därav hennes kärlek till just hästar, så mycket annan kärlek fick hon nog ej.

När hösten kom, och det blev den tid då Per Jakob skulle komma hem, kände Tilda och hennes kusiner (Johans barn) stor spänning. De höllo utkik efter skutan. När den kom till kaj i Bussevik skyndade de dit för att välkomna den. Det fanns mycket smått och gott som Per Jakob hämtat utrikes. Flickorna höllo upp sina förkläden och i dem föllo mandel och russin m.m. Per Jakob hade upp sin skuta i Bussevik för vintern. En mycket god vän hade han i hem.äg. Karl Johan Nilsson och de umgicks flitigt. Tilda tyckte mycket om Karl Johan, så den episod som följer var ej underlig för Tilda, hon var "synsk".

Det hände en kväll på hösten 1866. Tilda skulle som vanligt, hon var 13 år, elda i sin fars sovrums i den öppna spisen. Hon föll på knä och lade in veden till brasan och skulle tända, hon försökte den ena stickan efter den andra, men förgäves, stickorna brunno ej. Till slut reste hon sig för att hämta flera stickor, då fick hon, när hon vände sig om, se farbror Karl Johan sitta på stolen bakom henne med huvudet lutat i handen och blunda, hon hade inte hört att han kommit in, han sa ingenting, utan bara satt så. Hon blev lite rädd, men hade inte tid att prata med honom, utan vände sig om igen till spisen, och se nu tände stickorna meddetsamma. När hon sedan vände sig om för att prata med sin gäst, var han försvunnen. Hon blev betänksam, hon kom ihåg att farbror Karl Johan låg mycket sjuk, hon tordes inte nämna synen för sin far, ty då hade han nog skickat henne på kvällen ett ärende till Bussevik, rädsla fick hon inte känna. Hon teg, fick sedan veta att han dött, just då han visat sig för henne.

Karl Johan hade flera barn, bland dem en son som hette Karl Peter Viktor, han var fyra år äldre än Tilda, han gick nog och tittade på henne lite smått, och när hon var 16 år började han uppvakta henne, så hon förstod att han beundrade henne. Eftersom hans känslor voro besvarade från Tildas sida och fader Per Jakob gillade den unge mannen, blev det förlovning när Tilda var 17 år. Under trolovningstiden dog Tildas farmor 1872. När Tilda fyllt 19 år drog hon in som brud på sin faders gård, Viktor köpte sin svärfars del av Askaremåla. De voro så unga och lyckliga. Tilda var väl ej så intresserad av de husliga sysslorna, hon tyckte det var roligare vara med och köra hästarna och hjälpa till i jordbruket. De gifte sig 1873, när de varit gifta ett år knappt, såg en liten dotter dagens ljus och lyckan var fullkomlig. Men Tilda kunde liksom inte vara från sin Karl Viktor, utan lät sin kusin Maria hjälpa henne i hushållet och se efter lilla Emy Kristina Charlotta, som tösen döptes till. Det var som Tilda känt på sig, att så lycklig får man inte vara, som hon kände sig. Hon var ju "synsk" som det heter, något skulle hända.

På våren 1875 utbröt en smittkopps epidemi i Sverige. Många drabbades av den hemska sjukdomen, även Karl Viktor. Han fick den värsta sorten, hans blåsor fylldes av blod, blodkoppor kallades det. Han svartnade på kroppen. Ve och fasa, lilla Emy smittades av sjukdomen, hon var blind i tre dagar. På hennes ettårsdag dog hennes pappa. Ingen tordes besöka hemmet, mjölk och andra förnödenheter sattes utanför dörren. Stackars Tilda, hon sov inte den sista veckan Karl Viktor levde, hon försökte lindra smärtorna genom att vira blöta lakan omkring honom, det var ju i juli månad och mycket varmt. Sista natten av hans liv bad han henne ligga bredvid sig, han var så orolig och rädd. Hon villför hans önskan, men på natten avled han. Så var hennes älskade Karl Viktor borta, Emy överlevde sjukdomen, ärren i ansiktet skvallrade om att hon haft den förskräckliga sjukdomen.

Tilda stod nu ensam med en liten tös och en gård att sköta. Per Jakob fick stanna hemma från sjöresorna så länge och med Tildas och en drängs hjälp sköttes gården skapligt. Per Jakob var ingen jordbrukare, hans intresse var trädgården. 1868 var ett svältår. Småland drabbades särskilt hårt, massor av tiggare drogo land och rike runt för att tigga sitt bröd. En snickare kom till

Askaremåla för att tigga, han liksom många andra. Per Jakob var ju hemma på vintrarna, snickaren fick stanna och tillverka ett kryddskåp för fröer och dyligt. Det blev en snickargläde vill jag lova, överallt krusiduller, hål, stjärnor utan all ände. Tid tog det, snickaren blev ombedd, sedan han större delen av vintern snickrat på skåpet, att göra en dörr upp till vinden. Den blev ett helt nätverk och det tog också tid, den gode snickaren visste hur han skulle bli försörjd en hel vinter. Nå, äntligen blev han färdig med arbetet, och drog sina färde.

Tilda försökte väl komma över sin stora sorg, men blev mer och mer orolig och rastlös. Hon trivdes inte hemma. Hon reste till sin kusin i Kristdala, Maria var gift och bodde där. Marias man såg att Tilda var rastlös och orolig. Han sade åt henne, ”Matilda, läsa kan du, skriva kan du, räkna kan du, du ska bli lärarinna.” Hon funderade på detta, och resultatet blev att hon sökte in till småskolesemenariet i Västervik. Hon kom in, och hon kände, att detta skulle bli hennes livsverk, att leda de unga och arbeta med dem.

Allmän skolplikt hade ju varit införd en tid, men ute i bygderna hade de ej tagit det på allvar. Emy skulle vara hos sin morfar i Askarmåla. Han hade aldrig gift sig, kunde väl inte glömma sin Eva som han aldrig fick gifta sig med för modern. Nu sökte han en hushållerska, sa han kunde ha sin flicka hos sig, han var så fäst vid sitt enda barnbarn.

Han fick tag i en änka med två döttrar. Hon hette Eva *1835, Emy kallade henne "Mor Eva". Den äldsta av flickorna hette Lotten *1859 och den andra Mina *1860. Emy var tre år när Matilda, hon kallade sig så nu, började på seminariet, kursen var tvåårig. Mor Eva var 42 år när hon kom till Askaremåla. Det bar sig inte bättre än Eva blev med barn och nu gifte de sig Per Jakob och Eva. Det fanns ingen dominerande moder i bakgrunden. Eva fick en flicka, men hon var lite efterbliven, hon dog i 6 årsåldern. Under tiden Matilda gick i Västervik, så gick Lotten en sykurs i nämnda stad. Hon hade alltid varit intresserad av att sy, redan före kursen var hon anlitad i bygden att sy. På den tiden kommo skräddare och sömmerskor till hemmen. När nu Lotten var färdig med sin kurs, köpte hon en symaskin, de började komma i marknaden vid den tiden. Hon fick nu hämtas med sin symaskin till de ställen hon blivit anlitad att komma till. Mina stannade hemma och hjälpte till i hemmet och såg efter lilla Emy. Hon skulle enligt testamente ärva gården. Per Jakob skulle betala 100 kr, till Emy om året och sköta den. Per Jakob var ju som förut nämnts ingen jordbrukare, hans stora intresse var ju trädgården, där han lade ner hela sin själ, byggde terasser och odlade köksväxter. Trädgården frodades, men gården låg nästan i lägervall.

Efter två år i Västervik var så Matilda färdig lärarinna, och nu skulle hon ut i förvärvslivet. Det var ganska ovanligt för en kvinna på den tiden. Hon fick plats inom Misterhults socken, Baggetorp var första arbetsplatsen och skolan. Emy fick stanna ännu ett par år, innan hon fick förenas med sin mamma. Något skolhus fanns ej, utan en liten tom stuga fick bli skolsal, själv fick hon bo hos en granne. Det var s.k. flyttande skola. Skolterminen varade tre månader. Matilda köpte sig ett skrivbord med lösa ben, en soffa och en hörnhylla för sina böcker, samt ett bord och ett par stolar. Eftersom det var i skolans barndom, voro en del elever bortåt 17 år, nästan lika långa som "lärarinna" och kände sej vuxna och så skulle de sätta sej på skolbanken och lära sej läsa, räkna och skriva. Om de trodde att de skulle kunna ta kål på henne, togo de fel, de visste ej att i den unga varelsen som satt i katedern bodde en eldsjäl. Hon bävade när hon såg de stora tjuriga lunsarna i bänkarna, men hon visade aldrig sin rädsla. Gud nåde den elev som försökte sig på något hyss när "lärinna" stod med ryggen åt klassen. Hon vände sig blixtnabbt om och borrhade sina skarpa blå ögon i syndarens. Han blev som vax i hennes händer. Rottingen fanns ju med i inventarierna och hade någon busat för mycket, tog hon ett tag i nacken på syndaren och rottingen dansade på byxbaken så dammet yrde. På detta sätt satte hon skräck i ungarna, så de tordes ej knysta. Hon hittade både snus och brännvin i pojkarernas byxfickor, ibland fick hon folja flickorna på hemvägen, ty pojkarerna lät inte flickorna vara ifred, utan blevo närgångna emot dem.

I mitten av 1880-talet gick en väckelse i Småland, och Matilda blev omvänd. Nu använde hon en annan taktik, när någon gjort något klandervärdt lät hon vederbörande stanna kvar efter

skolan, hon talade lugnt med eleven, så böjde båda knä vid en stol eller bänk och Matilda bad för syndaren, själv fick han stamma fram en bön om förlåtelse. Detta tog mera än stryk skulle gjort.

När tre månader voro gångna lånade Matilda en häst och kärra, lastade på sina möbler, bra med ett skrivbord som man kunde ta bort benen på när flyttningen skedde, nästa skola var Sulegång, tre månader och nu var det Kroxtorp, som fick besök. Även Vällehorva var en av Matildas arbetsplatser. Samma scener med de stora pojklunsarna, aga, böner och förlåtelser. När turen kom till Vällehorva var hon glad, det var bara en fjärdingsväg till Askaremåla och lilla Emy. År lades till år, Matilda blev säker i sadeln, barnen fingo nu börja sin skolgång vid sju års ålder, de blevo lättare att hantera och de visste att "lärinna" var sträng. Omkring 1880, när Emy kunde sitta med i skolan, tog Matilda henne till sig. När sedan Emy kom i skolåldern blev det inte lätt att ha sin egen mor till lärare, det fick hon erfara mer än en gång. Matilda var mer sträng vid henne, än någon av sina andra elever. Många gånger fick Emy sitta emellan, när Matilda trött vid skolarbete var på dåligt humör, kanske hon hade lagt bort ett papper. "Tag fram papparet Emy", kunde hon säga, när så Emy började gråta och bedyra att hon inte tagit det, blev Matilda mer övertygad att flickan tagit och lagt undan skrivelsen, och hon fick många gånger ett kok stryk trots försäkringar att så inte var fallet. Ett par dagar därefter hittade Matilda det bemälda papperet, men att då be sin flicka om ursäkt för att hon onödigt fått stryk eller ovet, det var hon för stolt att göra. Emy var en öppen flicka, när folk frågade henne om någonting som egentligen ej hade med att göra, talade Emy sanningsenligt om allt. Detta fick hon fara illa för, när de gingo på besök, förmanade Matilda sin Emy att ej vara för pratsam.

När Emy var 13 år köpte Matilda ett taffelpiano, för att Emy skulle få lära sig spela det instrumentet. Vid Misterhults Kyrka bodde socknens barnmorska fru Ljungkvist. Hennes dotter Ellen 15 år var mycket musikalisk och spelade med en del elever. Hos henne fick Emy börja spela. En härlig sångröst hade Emy, den kom väl till pass vid sångtimmarna i skolan. Men att överrösta kanske 40 barn, blev för mycket för hennes röst, hon var i målbrottet, hennes röst sprack. När sommaren kom och ferierna började, tog Matilda lite packning och så Emy i handen och begav sig i väg och fotvandrade från den ena platsen till den andra. Matilda var stark och spänstig, men Emy som växte var ej så stark i benen. På dessa vandringar var hon ibland så trött, att hon grat, men det hjälpte ej, det var bara att fortsätta.

År 1889 var så tiden inne att Emy skulle gå och konfirmeras, nu hade Matilda blivit stationerad i Baggetorp, och närmaste kyrka låg i Kristdala. Posten till Baggetorp fick hämtas just i Kristdala kyrkby, och när de besökte kyrkan på söndagarna blevo de nedbudna till prästgården, där prosten Charadotus Meurling med prostinna residerade. Det var ordning och reda i det prästhemmet. Därför skulle alla flickor från de rikaste bondhemmen och stod i begrepp att gifta sig, vara en tid i prästgården och lära sig sköta ett hem. Det var nog lite uträkning från prostens sida, flickorna gingo ju gratis där, kanske betalade för sig. I prästgården fanns alltid pepparkakor och skorpor i burkar, så kom någon objuden dit och vetebrödet var slut, bjöds på nämnda kakor. Kom det oväntat främmande, som skulle bjudas på middag, nackades en höna, till efterrätt blammangjé. Hur många gånger Matilda och Emy ätit just denna middagsmat i prästgården. Det blev bestämt att Emy skulle få konfirmeras i Kristdala. Hon fick bo hos Matildas kusin Maria Hagman som ju var gift och bosatt där. Hennes man Karl Hagman, var en man med många yrken, men inget som han behärskade ordentligt. Inkomsterna voro små, fyra pojkar hade de, matfriska och ostyriga. När Maria gick ut, fick hon lov att låsa skåpet hon hade brödkakan förvarad, för annars hade hon inget kvar när hon kom hem. I en av prästgårdshagarna fanns en järnhaltig källa, prosten Meurling byggde ett badhus i prästgårdsparken, och började liksom en hälsobrunn. Det fanns en duktig barnmorska, Fru Fahlström, som även gått en fältskärarkurs och var särskilt duktig med gamla bensår och magåkommor. Henne tog prosten till hjälp och med hälsokälla och badhus, bjöd han folk att komma och dricka brunn. Folk omkring i trakten kommo mycket riktigt, varje morgon gingo brunnsgästerna den vackra vägen genom hagen till källan, medförande var sin kopp att dricka vattnet i. Där kunde de sitta vid källan och njuta av naturen och varandras sällskap. De bodde dels

på hotellet och dels hos folket i byn. En del orkade ej gå eller iddes ej gå till källan, de bådo någon gå och hämta vatten. Maria gick gärna, det blev en liten slant att tjäna. Det behövdes. Karl Hagman var inte någon föraktare av en sup ibland. Maria morrade men det brydde han sig inte om. En gång, när han ganska beskänkt och skulle gå hem, sade hans supbroder: ”Vad tror du Maria ska säga, när du kommer hem sa här”? Karl var stvv i korken. Han svarade: ”Följ med får ni höra, hon tar emot mej med öppna armar”. De följde med honom. När han kom till huset, öppnade han dörren, stod där och vajade lite och sa: ”Maria, mitt hjärta brinner av kärlek till dig”! Maria tittade mörkt på honom och så sa hon: ”Låt skiten brinna!” Det blev ett gapskratt från hans kumrater, och det blev sedan ett ordspråk i Kristdala.

Hos denna familj fick Emy bo under konfirmationstiden. Fru Fahlström, den bemälda barnmorskan, tog emot de krassliga som kom till henne, de som hade ont i magen förbjöd hon dricka kaffe, men när undersökningen var gjord, bjöd hon på ett det starkaste kaffe man kan tänka sig, och så sa hon: ”Min söte lille vän, du får inte dricka kaffe, men en liten tår hos mej får du dricka”. Det var hennes stående replik.

På hotellet i Kristdala pågick en kurs i broderi och virkning. Det bestämdes att Emy skulle passa på och gå den. Det var en fru Bergman som ledde den. Det var roligt tyckte Emy, Matilda hade inte intresse för brodering och dylikt.

Matilda tyckte mycket om kaffe, när hon kom till något hem blev hon bjuden på den drycken, kanske ur en kopparpanna, som stått på spishällen hela dagen med kaffe i och i en slarvigt förtend kokare. Matilda fick en svår magkatarr och illamående. Hon besökte fru Fahlström, vilken ju förbjöd henne dricka kaffe. Matilda hade mycket svårt att låta bli, till slut vände hon sig till Gud, bad honom ta bort hennes kaffebegär. Om han hjälpte henne med detta lovade hon att aldrig dricka kaffe mer. Efter den dagen smakade Matilda ej mer något kaffe, under hela sitt återstående liv. Karaktär hade hon den goda Matilda.

Efter konfirmationen kom Emy tillbaka till Baggetorp. Utan arbete blev hon inte. Matilda hade ett stort intresse ooh det var vävning. Det fanns många fattiga barn bland hennes elever, de voro så fattiga och trasiga. Då sattes Emy att väva i rummet intill skolsalen. Det blev klänningstyg till flickorna, samt tyg till linnen och byxor. Till pojkar, vadmalstyg till pojklkläder. Det var många hem, som välsignade ”lärinna”.

Matilda satt mycket i skolan, hon började lägga på hullet. För att hålla vikten nere, kunde hon efter skolans slut, vandra en hel mil, Emy måste följa med. De bodde mycket primitivt, någon järnspis fanns ej, Emy fick laga deras mat liggande på knä vid den öppna spisen i skolsalen. Emy var pedant, men Matilda var inte så noga, hon kunde ta en tyrsticka och hämta eld från öppna spisen i skolsalen, och gå igenom rummet bredvid till sovrummets eldstad. Emy hade kanske nyss städat och det blev rökigt av tyrstickan, säga något till sin mor om det, tordes hon ej, därtill van respekten för modern för stor. När Emy var sjutton år, ville Matilda att hennes flicka skulle få komma ut lite, så hon skickade sin tös till Stockholm och en hushållsskola. En fröken Cronius hade en dylik och Emy gick där 1891. Matilda följde med henne dit. Hon fick arbeta mycket och det var sträng disciplin på flickorna, de måste gå klädda i sjaletter, inga hattar fick förekomma. Under tiden hon gick där, kom Lina Sandell dit en gång; Efter slutad kurs blev Emy erbjuden att fortsätta ännu en, nu var det bättre mans flickor, som skulle gå en kurs i finare matlagning, men Emy tackade nej till erbjudan. För att få praktisera sina kunskaper sökte hon en plats i Stockholm och fick en sådan hos en ingenjör Hallgren. Han var ogift, men hans moder förestod hans hem. Hon var snål och Emy fick inte ut sin lön, själv höll hon sig med de i byråådan kluckande flaskorna. Emy skrev hem till mamma Matilda och bad henne skicka lite pengar, så hon hade till frimärken och dylikt.

Medan hon skrev, kom frun ut i köket, Emy försökte smussa med brevet, vilket i farten nerramlade bakom sängen. Hennes husmor blev nyfiken och fordrade att få se brevet, det fick hon, med den påföljd att frun blev rasande, hon blev nog rädd att hennes son skulle komma underfund med hennes hemliga last, hon hade nämligen tagit Emys lön och köpt sprit för. Emy skrev ännu ett brev

till Matilda och omtalade hur frun reagerat på brevet. Matilda fattade humör, reste upp till Stockholm och hämtade hem sin tös till Baggetorp.

Till Misterhults församling kom 1890 en ny kyrkoherde Olaus Kjörling. Han kom från Gårdeby församling i Östergötland, där har varit kyrkoherde i 7 år. Familjen var stor och sämjan god. Lärarna gästade ofta prästgården, så även Matilda och Emy.

1891 besökte prostinnan Ellen Meurling i Kristdala, Visby, en hel månad vistades hon där, under tiden träffade hon pastor Josef Holmström, stiftaren av S.M.K. Svenska Missionen i Kina. Hon blev mycket intresserad av sagda mission. När hon sedan kom hem, försökte hon få fler intresserade av missionen. I Göljhult, (prästgården i Misterhult) blev intresset stort. Matilda blev tagen av denna, och ännu mer sedan hon träffat missionärer, som besökte Kristdala och Misterhult.

Den äldsta av flickorna i prästgården, hette Karin, hon och Emy blevo mycket goda vänner. Emy hade aldrig träffat någon ungdom förut, och därför blev hon så glad att få en god vän. Det bestämdes att de båda flickorna skulle gå en sykurs i klänningsömnad i Västervik. Det var fina saker de konno hem skrudade i. Emy hade ej något stort bord att klippa till vid, utan hon fick ligga på golvet och göra mönster till det hon skulle sy.

En av sönerna, de voro sju stycken, den näst äldste, Seth hette han, en tyst och blyg yngling, som gått igenom Bjärka-Säby lantbruksskola, och nu arrenderade prästgården. Hans mamma hjälpte honom att hålla ordning på hans kossor, hon antecknade i sin dagbok sålunda Blankas dag och även när korna kalvade. Seth verkade vara intresserad av Emy. Hon var väldigt blyg och ovan vid män, hon hade ju mist sin far så tidigt, och endast umgåtts med kvinnor. Hon var nästan rädd för karlar trodde hon kunde bli med barn om hon gick bredvid en man. Men sedan hon kom i beröring med barnen i prästgården, kom hon underfund med att hon tagit fel angående barnatillkommelsen. Matilda hade inte upplyst henne om någonting, så när hon fick sin menstruation, blev hon så forskräckt och trodde hon skulle dö. Modern hade hymmlat med kjolar och Emy var ovetande om allt som rörde puberteten. Men så vaknade kärleken till Seth, Han var väl ej så galant som hon drömt om att hennes älskade skulle vara, men kärleken till blivande svärföräldrar och släkt hjälpte henne att overse med den tystlåtna pojken. Seth och Emy förlovade sig 1897. Nu blev trafiken mellan Göljhult och Baggetorp livlig. Matilda och Emy åkte oftare till Misterhults kyrka än tillförne och stannade ofta över natten i prästgården, varifrån Seth på söndagskvällen skjutsade dem till Baggetorp. Det blev en bråd tid för Emy, hon måste göra i ordning sin utstyrsel, vävstolen dunkade dagarna i ände, så fort en väv var nedvävd, hade Matilda förberett nästa. Det var utställning det året i Stockholm, Emy och Matilda foro dit, även Seth, men de åkte inte tillsammans, ty Seth for med sin far, och Emy med sin mor.

På den tiden Matilda hade skola i Sulegång, bodde där en familj, mannen var skomakare, han hette Lanz, många barn fanns i familjen, som var ytterst fattig. Matilda gav dem många gånger sin hjälp. Detta glömde aldrig barnen. En av döttrarna blev gift med en sjökaptan Hellberg och fick det mycket bra. Nu bjöd kaptan Hellberg Matilda och Emy på sjöresa till Stockholm. Emy ville inte gå sysslolos, utan frågade om hon inte kunde hjälpa till med något. Hon fick städa kaptens och styrmans hytter. Styrmannen var en mycket stilig och artig man, han hette Axel Hedlund och uppvaktade Emy lite smått. Emy blev bländad av hans artighet, men ack, hon bar ju Seths förlovningsring och innerts inne var han hennes stora kärlek, allt avlöpte väl, Emy kom hem ännu förlovad med Seth.

1898 blev en vändpunkt för dem båda. En väckelse gick fram i bygden, och både Emy och Seth blevo gripna av den, de blevo bägge troende. Seth var väl ej så intresserad av jordbruket och nu kände han en maning att tala till människor om det han upplevt, han hade alltid varit en drömmare och tänkare, hans innersta önskan hade varit bli präst som sin fader, men han kom liksom inte fram med det, när han sedan igenom lantbruksskolan skulle han ju använda sina kunskaper. Han började hålla andaktsstunder vid mötena som tillkommo.

Det bestämdes att de unga tu skulle bo i prästgården tills vidare, ett par rum gjordes iordning åt dem, del i kök skulle de ha, men en extra spis murades in i köket så de inte gingo i vägen för varandra vid matlagningen. Eftersom Matilda hade så små rum i Baggetorp, bestämdes att bröllopet skulle vara i Prästgården. En strålände sommardag var den 14 juni 1899, då Emy stod brud, morgonen var väl lite mulen, men när vigseln skulle börja sken solen med hela sin kraft. Emy fick ju dela köket med den övriga familjen, men det gick utmärkt bra, Emy kom mycket bra överens ned sin svärmor. Fru Karin var skicklig i matlagning, Emy lärde sig mycket av henne, hon svärmor, var fantastisk med sin händer, sarskilt när det gällde handarbeten, fort färdig, synålar och strumpstickor gingo som maskiner.

Nu hade Matilda sin dotter i säkert förvar i prästgården hos sin make, hon kunde nu få ägna sig åt något annat än vävar och dyligt. Hon förde en stor korrespondens med många missionärer, som hon under årens lopp blivit vänner med. Nästan varje år besökte hon, sedan hon kommit med i S,M,K och även K.M.A. (kvinnliga missionsarbetare) deras årsmöten i Stockholm. Många gånger stannade hon kvar på Duvnäs, missionärernas hem, där barnen till de missionärer, som hade en arbetsperiod i Kina, men samtidigt hade barn som skulle gå i skola i Sverige, fick bo. Hon hjälpte till med vad som behövdes, dessutom hade hon söndagsskola där. Det hade hon hållit på med, där hon haft sin vanliga skola. I Baggetorp fick hon med jämna mellanrum besök av hemmavarande missionärer, som talade om sitt arbete för traktens folk, hon plockade blåbär som hon torkade, och sedan sydde in i päsar av tyg för att skicka ut till Kina i missionslador. Blåbären voro den bästa medicinen de kunde få för diareer, och uppskattades mycket. Under årens lopp fick Matilda mottaga många bevis på missionärernas tacksamhet genom gåvor, som hon fått mottaga, små skor, som visade att kvinnorna i Kina ännu fick sina fötter snörda, så skorna voro en dm långa, pinnar att äta med fick hon och bestick, vackert snidade med drakar. Hade hon varit yngre, hade hon med säkerhet åkt ut som missionär till Kina.

När hon nu var ensam i Baggetorp och i skolhuset tog hon emot små inackorderingar som fick bo hos henne och samtidigt gick i skolan. Kusin Marias äldsta pojkar bodde hos henne, även en gosse från Figeholm, Robert Pettersson, han var efterbliven, men fick sitta med i skolan, så mycket fastnade nog inte i hans huvud, men matlust hade han och särskilt när det vankades kroppkakor, som var hans älsklingsrätt kunde han äta kopiöst mycket. Matilda frågade honom om han inte orkade mer. ”Örker, men si majen”. Han fick väl bli konfirmerad så småningom.

Den fjärde april, fick Emy en stor pojke årtalet var 1900. Farfar döpte honom till Karl Olof Ambrosius. Han blev ganska bortskämd av alla, men mest av faster Karin. Emy tog Olle med sig till Askaremåla, för att Eva skulle få se honom, hon var sjuk och dog en tid därefter. Hennes dotter Mina var kvar hos morfar.

Nu tyckte Matilda att de unga skulle försöka få tag i något eget. Berga gård var till salu, den låg närmast Askaremåla, och hon tyckte den kunde passa. Matilda satsade en del av Emys farsarv och sedan blev det lån för resten. 1901 flyttade de till Berga gård. Morfar Per Jakob bodde i Askaremåla .

Sätta bocken till trädgårdsmästare, ska man inte göra. Seth hade inte det bondförstånd som en Smålandsbonde måste ha, med de små arealer som finns på en smålandsgård. Han hade ju gått i lantbruksskola, så teori hade han, men på skolan fanns ju maskiner och dylikt, som han inte hade råd med, han köpte en del sådana. Gården gav inte den avkastning han tänkt sig och räknat med. 1902 var det dags för nästa barn. Det blev också en pojke, döpt av farfar till Per Axel Emanuel. Det började bli svårigheter med amorteringar på lånet och dyligt. Den 8 april 1903 var ett sammanträde med Seths kreditorer, den 11 april var det fastighetsauktion. Konkursen var en verklighet. Familjen flyttade ner till Askaremåla. Mor Eva var borta och Mina dog medan familjen bodde i Berga. Morfar var ensam, han brukade gå över till Emy och äta middag, orkade han inte det, gick någon ner till honom med den. Han hjälpte till med vedhuggning och annat småplock. Därför blev han glad, när han fick Emy med familj till sig. Lotten, Minas äldre syster var ju sömmerska, hon hade hyrt ett rum av morfars svägerska som bodde i det lilla huset.

Lotten gifte sig med skomakaren i Koppramålas såsom också var skomakare. De flyttade till Frödinge, där Lotten öppnade en diverseaffär. De hade tre barn, två flickor och en pojke Rickard. Skomakare Karlsson dog, och även flickorna, nu hade hon bara Rickard kvar. Vid fem års ålder fick gossen ont i ett öga. Lotten sökte läkare, pojken togs in på lassarett. Efter en tid fick Lotten besked att doktorn opererat bort båda Rickards ögon. Han, doktorn påstod att det andra ögat hade snart blivit sjukt och måst bortopererats det också. Lotten blev förtvivlad, men, gjort var gjort, ögonen kunde Rickard inte få tillbaka. När han blev skolmogen skickades han till Tomtebodas blindinstitut i Stockholm, där stannade han till dess han var 18 år.

Lotten hamnade i Klintemåla, där hon öppade en affär, när sedan Rickard kom hem, hjälpte han sin mor så gott han kunde.

Seth hade redan under sin vistelse i Prästgården efter sin omvändelse börjat predika och ha andaktstunder där. Han kände kallelsen att bli förkunnare. Evangeliska Fosterlandsstiftelsen i Stockholm utbildade predikanter på Johannalund. Seth sökte och kom in på bibelskolan. Därefter blev han resepredikant för Fosterlandsstiftelsen. Emy bodde hos morfar i hans stora hus med sina två pojkar, den livlige Olle och den tyste lugne Axel. Den 8 februari 1904 var det dags för nästa barn, vilket blev en flicka. När hon skulle döpas, sade prosten Meurling i Kristdala, att ett av namnen skulle vara Ingeborg, efter stammodern Ingeborg Karlsdotter Sabelskjöld. Farfar döpte henne till Rut Ingeborg Matilda, det sista efter mormor. Hon blev fars flicka. Hon var lite gnällig och grinig, inte undra på det. Mamma Emy var överansträngd under tiden hon gick med tösen, mycket hade hänt, konkursen och auktionen, där alla värdeföremål de fått när de gifte sig försvann, även flyttningen till Askaremåla var tröttsam för en gravid kvinna. Mormor var ju förargad på pappa för Bergaaffären, kanske mest för att hon var den som mest påskyndat den. Pappa var ju inte hemma, så när Emy fick besök av sin moder var det hon som fick ta emot mormors giftigheter. Storebror Olle, fyra år, skulle vagga lillasyster till ro och sömn, men livlig som han var, tyckte han det tog för lång tid att få jäntungen i sömn, kom han på, att sticka henne med en nål, då skrek hon så rysligt, att mamma kom in och frågade vad som stod på, hon är nog hungrig, sa den spjuvern, mamma tog upp henne och gav henne mat. En glad spoling försvann som en blix. Man kan inte begära för mycket av en fyraåring. En gång skulle mamma få lite ledigt och åka till kyrkan en söndag, far skulle vara hemma och barnvakt. Mamma hade gjort Rut så fin, men så hände en olycka i byxorna, vad var att göra?

Fader Seth tog försiktigt av henne byxorna, tittade sig omkring och såg, att det var soligt och varmt ute, gräset var grönt, han bar ut henne och drog försiktigt fram och tillbaka i graset till dess hon såg någorlunda ren ut. Mamma fick väl fortsätta rengöringen när hon kom hem. 1905 var ett torrt år, höskörden slog fel, det blev ont om foder till korna som i sin tur mjölkade mindre. Då passade en flicka till att komma. Den 27 september föddes en liten varelse, verkade undernärd redan då, mormor som alltid kom tillstädes när Emy skulle "till" var med även denna gång, hon tyckte den lilla såg ut som en plockad fågel när hon skulle badas. Dagmar Maria Katarina döpte farfar henne till. Hon kom sig och blev den livligaste och ostyrigaste av alla syskonen. Morfar började se allt sämre, antagligen grå starr, på den tiden sökte man inte läkare för ögonen, det fick gå på Guds försyn. Emy skötte sin morfar med kärlek och omtanke.

1908 var ett snörikt år. I mars kom ett rikligt snöfall, så alla vägar blevo oframkomliga, Just då var det dags för Emy igen, femte barnet var på väg och den 13 mars hände det. Drängen måste ge sig iväg till Misterhults kyrkby för att hämta barnmorskan. Han fick tidvis gå framför hästen och bana väg. Efter många timmar kom han tillbaka. Men då var en stor pojke redan född, fader Seth hade fått vara behjälplig vid förlossningen och det gjorde han med den äran. Han var ju inte bortkommen, han hade ju varit bonde. Den lille gossen fick mamnet Nils Isak Viktor Alla barnen hade ett bibliskt namn bland de andra, Olle hade ett efter kyrkofadern Ambrosius, varje gång mamma hade fått barn hade ju mormor varit hos henne, men denna gången kom hon senare på grund av snömassorna.

Detta år fick mormor Matilda pension som lärare. Hon var småskollärlarinna, men hela lärartiden haft alla klassernas, k. mindre folkskola, nu fick hon pension som folkskollärlarinna. Men hon lämnade inte skolan för det, hon vikarierade åtminstone ett par år efter.

1909 fick Seth förflyttning till ett distrikt i Kronobergs län, närmare bestämt till Öjaby i närheten av Alvesta. Mormor bodde nu i Askaremåla. En kusin till mormor Fritz Fagerström, som varit i Amerika några år och hemkommit, han hade övertagit sin fars Johans del av Askaremåla och gift sig, samt bodde nu i den röda stugan på gården. Morfar hade som hjälp fått en människa, Maria i Skrubben (Skrubbemåla) hette hon, hennes far var brukare åt morfar och bodde en del av året på Askaremåla.

Vintern 1909-10 fick Emys barn, fyra av dem en besvärlig kikhosta, Olle den äldste hade redan haft den, när han vistades hos mormor i Baggetorp. Det var en slitig vinter för Emy, varje natt brann en liten fotogenlampa på golvet i ett hörn av sovrummet, framför den runda kakelugnen stod fyra pottor placerade för att ta emot de hostande och kräkande ungarna. Till råga på allt blev Emy gravid igen för sjätte gången, hon var trött och nergången av all oro och vakande för barnen. Nils var ej två år.

Matilda åkte ner på försommaren i juni till Öjaby, hon möttes av en mycket trött dotter och glåmiga barnungar. Hon bestämde sig för att vid återresan vid midsommar ta med sig Rut och Dagmar till Askaremåla, därigenom avlastade hon lite av Emys arbetsbörda. Under tiden vi voro där, fick Emy den 27 september, samma dag som Dagmar var född, en flicka, Ester Georgina Charlotta. Senare på hösten blev morfar sjuk, fick lunginflammation och avled 78 år gammal. Nu fick Matilda mycket att bestyra. Begravningen och sedan på våren auktion efter honoma. Fritz Fagerström köpte Per Jakobs del av Askaremåla. Han och familjen flyttade nu in i den stora byggnaden. Matilda utbad sig få ha ett litet rum på vinden de tider hon vistades i Misterhult.

Seth och Emy bodde i Öjaby, till 1912 då Seth kallades till Norrköping att förestå Fosterlandsstiftelsens församling i nämnda stad. Samtidigt som vi flyttade, bröt mormor upp från Småland och fick en liten lägenhet i samma hus som vi. Ebeneser, som församlingen kallade sig, hade planer på att bygga ny lokal, även ett hus för uthyrning av lägenheter, under predikolokalen blev en lägenhet för pastor med farnilj. 1914 var bygget färdigt och vi flyttade in där.

Men så bröt första världskriget ut, mormor flyttade ut till en gård på Vikbolandet. Fröberga hette gården, hon fick vara med i självhushållet där, fick lite mera mjöl och dyligt, hon kunde också ha en gris, vilket blev ett underbart tillskott till vårt stora hushåll, vi samlade grismat och skickade ut till henne, Men Emy hann med ännu en pojke, 1913, 26 juli, hafick namnen Sven Ivar Natanael, ljust lockigt hår efter morfar Karl Viktor. Matilda bodde under hela kriget i Fröberga.

Styrelsegubbarna kom underfund med att de hade förbyggt sig, de hade inte råd med en stationerad pastor, utan fick nöja sig med resepredikanter som forut. De sade upp pappa Seth, han blev förtvivlad, tyckte de hade lurat honom upp till Norrköping, Han tröttnade på Stiftelsen, ombads att börja i Betelföreningen, de missonerade bland sjömannen. Han tackade ja, och sedan reste han för Betelföreningen till han fick hjärnblödning 1943.

1915 på hösten utbröt en charlakanspidemi och Nils och jag smittades. Den 25 november åkte vi upp till epidemi sjukhuset och fick stanna 6 veckor, firade jul där, en vecka sedan vi rest och rummet blivit desinficerat, insjuknade vår jungfru i samma sjukdom, hon låg i köket. Nu blev det ny smittrening, till allt elände väntade mor Emy sitt åttonde barn, på den tiden födde kvinnorna i hemmen, den 4 december fick Emy en pojke, det blev skrapkakan, döpt han liksom vi andra av farfar till Karl-Erik Daniel. Där sattes punkt för Seths och Emys avkomma, det blev ej flera barn. Mor Emy var mer än nöjd. Hon sa ”Ja, barnen har kommit min bön förutan”, Fader Seth sa: ”ju fler barn, dessto mer Fader vår”.

På sommaren 1915 blevo Rut och jag bjudna till farfar och farmor i Göljhult, på skolferierna, fingo vi sällskap med var faster Hedvig. Mormor erbjöd sig att hämta oss, vilket hon också gjorde. Ester fyraåringen fick följa med. Hon reste den vanliga vägen över Västervik, men stannade i Klintemåla, för att hälsa på sin fostersyster Lotten Karlsson. Hennes blinde son Rickard

var utbildad korgmakare. Det var varmt den dagen, Rickard hade satt sig ute med sina korgar. Matilda var i köket och pratade med Lotten, Ester sprang och lekte med en kattunge, fosterdottern, en flicka från Stockholm Elsa lekte också med Ester och katten. Rickard gick ifrån några minuter och flickorna voro ensamma. Den stora ångbatsbryggan låg strax bredvid. Ester sprang baklänges med ett snöre och katten efter ut på Ångbatsbryggan gick de, och plötsligt ramlade Ester i vattnet. Rickard kom ut, han tyckte det verkade tyst, frågade Elsa var Ester var, hon ligger väl i sjön, svarade flickan. Nu fick Rickard bråttom ropade på Matilda, kastade av sig sin väst och dök i sjön, han var duktig simmare, men eftersom han inte kunde se, hittade han inte flickan. En man med en båt anropades och med en båtshake rodde han ut, han såg en liten fläck på fyra meters djup, försökte med båtshaken och fick den under armen på henne och drog upp henne. Hon var medvetlös. Stackas Matilda fick en chock, men hade sinnesnärvaro att vända tösen upp och ner så vattnet hon fatt i sig rann ut. Sedan försökte Matilda men upplivningsförsök vilket ej tycktes lösa till något. Alla sa att flickan var †, men Matilda svepte in henne i en filt och lade henne i den soffa de skulle sova o för natten. Hon lade sig bredvid sitt barnbarn och nu började en bönekamp med Gud, Matilda bad som hon aldrig gjort förr till dess hon somnade av ren utmattning. När hon vaknade och vände sig om, stod en liten tös i soffan och tittade ut genom fönstret och glatt hälsade: ”Gomorra mormor”. Vad Matilda då upplevde, är nog obeskrivligt att säga, men ett under hade skett. Hon sände säkert upp en innerlig tackbön till Gud som hört hennes böner.

År 1920 och 21 tillbringade Matilda somrarna i Bohult i Småland, där en god vän till henne lånade ut sin stuga, några av barnbarnen voro med henne, de fingo tillfälle att bada och fiska. När hon kom tillbaka till Fröberga, packade hon ihop sitt bohag, fick sätta det i ett rum, reste så till en ensam dam i Stensäter på Vikbolandet. Där stannade hon till 1923, då hon flyttade till Bohult, fick bo i bönhuset mot att hon eldade där när några möten skulle hållas, hon städade också. Sommaren 1924 gästade mina minsta bröder mormor, innan de fick gå ut och leka, måste de läsa var sitt kapitel i bibeln. Hon hade en gammal sådan med tysk stil i, den ene av pojkarne var 11 år den andre var 9. Sven, 11-åringen lärde sig att läsa den stilen, så någon nytta hade han av läsningen, lärarinnetagen satt i. Söndapsskola hade hon även där som på alla platser hon vistades på.

När min äldre syster 1925 tog sin folkskollärinneexamen och fick ett vikariat i Virbo i Misterhults socken, följde mormor med henne för att hushålla för henne. Rut var väl lite osäker och kände att mormor kunde bli ett stöd för henne, Matilda hade ju varit lärare. Men det fick hon ångra några gånger. Mormor fordrade att Rut skulle rätta sig efter henne. Mormor styrde och ställde som hon ville. Efter Virbo blev det en fortsättningsskola i Skure. Därefter kom hon till Möllekulla skola i Kristdala. Mormor följde efter dit. Rut hade velat vara ensam och sköta sig själv, men hon hade inte kurage att säga ifrån. Matilda var dominerande så det förslog. Efter Möllekulla fick hon ett vikariat i Skurebo skola i Nye socken, i närheten av Vetlanda. Fortfarande var mormor med, men så fick hon en liten utgjutning på hjärnan, det märktes knappast att hon haft något, inte var hon själv medveten om detta, men hon kunde ge sig iväg och Rut visste inte var hon var, detta kunde inte Rut ha, nu sa hon ifrån, mormor tyckte inte om det, men hon reste till Kristdala och hyrde där en lägenhet på två rum och del i kök hos en äldre man, en systerdotter till honom lagade mat till honom och städade. Det var att passa så de inte körde ihop med måltiderna. Rut fick den ordinarie tjänsten i Skurebo. Det var på våren 1928 som mormor bosatte sig i Kristdala.

På hösten fick min fästman Verner Lindström plats vid Elias Törnpens cykelverkstad som fabriksbokhållare. Mormor Matilda erbjöd honom att bo hos henne. Han tackade ja, ville väl hålla sig väl med sin fästmösläkting. Men han höll på att förstöra magen på mormors matlagning, hon hade varit ensam, och matlagning var inte hennes starka sida. Jag hade plats på en sinnesslöanstalt i Norsborg, jag sade upp min plats för att komma ner till Kristdala så fort som möjligt. Tog med mig garn från Norrköping, mormor hade lovat hjälpa mig att väva garnmattor till vårt nya hem. Verner låg i ett rum, mormor och jag samt vävstolen i det andra, trångt men roligt, vi skulle ju inreda vårt gemensamma hem. En ungsman, son kommit hem från Amerika byggde ett hus i närheten av

Verners arbete, Verner tingade på övervåningen där, vi fingo lov att elda för fullt, hösten hade varit regnig så virket var väl ej torrt, med kakelugnar var det svårt att få lägenheten varm och skön. Brölloppet var bestämt till nyår. Mormor lovade gå och elda åt oss; när vi åkte till Norrköping, så skulle det vara varmt och skönt när vi kom tillbaka. Mormor hade med hjälp av en sonhustru till Maria Hagman ordnat med en supé. När vi sedan skulle bryta upp och gå iväg till vårt hem, förbjöd oss mormor att göra det, för kallt, sa hon, vi skulle stanna hos henne, hon motade oss i dörren, men då sa Verner ifrån, vi trängde oss förbi, och gick våra färde till vårt. Detta tyckte hon inte om, att vi inte lydde henne, där kom lärarinnetagen fram. Hon ville så väl, rnen hon tänkte nog inte på att vi inte voro så frusna som hon. Vi fick ofta besök av henne.

Matildas Kinakorrespondens var betydande, särskilt en missionär var hon fäst vid och följde hennes arbete med stort intresse. En gång skrev Maria Pettersson, som hon hette och bad Matilda att hjälpa till med att samla ihop pengar till utbildning av två evangelister, kineser. Matilda frågade två lärarinnor om de ville vara med och betala till dem, ja, det skulle de göra. Matilda skickade pengarna till S.M.K för vidare befordran till Maria. Nästa månad hon kom och skulle ta upp pengar sade bägge två nej, de trodde det var en engångskostnad. Matilda svarade ensam för kostnaden efter detta, ibland fick hon verkligen försaka, ty det var ej bara den utgiften hon hade, hon gav också tionde till missionen. Hon kom till mig många gånger och bad mig köpa ett frimärke av henne, så hon skulle kunna köpa sig lite mjölk. Detta med Kina blev som en mani. Hon gick så upp i tanken på folk.

I Kristdala bodde en f. d. Kinamissionär. Hon var från Kristdala, hon förälskade sig i en syssling. Han for till Amerika, där gifte han sig. I sorgen efter honom, ville hon bli missionär. Det blev en högtidlig avskilning av henne i kyrkan, sen reste hon ut till Amerika för att lära sig engelska, och jag anar att hon hoppades få träffa sin släkting där. Hon reste ut till Kina så småningom och arbetade där en period. Så fick hon höra att hennes släktings fru dött, nu var hennes intresse för Kina som bortblåst, hon reste till Amerika, träffade sin syssling och det hela slutade med giftemål. I Kristdala hade hon en morbror som blev änkeman. Då reste hon hem till honom och hon och hennes man bosatte sig där och hon skötte sin morbror till dess han gick bort, hon fick då ärva huset efter honom. Matilda tyckte ej så värst mycket om henne, menade att hon svikit sin kallelse. En gång på ett symöte, Matilda sydde inte någonting, men hon var med ändå, när de skulle dricka kaffe (vatten för Matilda) och hon blev erbjuden att sitta på bekväm flätad stol, sa hon: "Jag tänker så på kineserna, att de har så obekvämt, det gör mig så ont, när vi sitter så bekvämt." Missionären stod i närheten och hörde hennes ord. Missionären sade då: "Kineserna har inga andra stolar än just sådana". Matilda mörknade i blicken. När hon sedan skulle ta bröd, sa hon: "När jag äter sådant bröd, tänker jag på de stackars kineserna, som inte har någon sådant att äta". Åter hörde missionären detta, hon sade, snälla Matilda, kineserna har inget annat bröd, än detta vita att äta. Men nu blev Matilda verkligen förargad. Från den stunden tyckte hon ännu sämre om människan. Från 1928 till 1933 hann Matilda flytta i Kristdala fyra gånger till.

År 1932 7 november fick jag en tös. Mormorsmor var mycket intresserad av henne. Vid dopet, hon döptes i Kristdala kyrka av prosten Erik Meurling till Gerd Anne Marie, var mormor med, när hon fick hålla sitt lilla barnbarnsbarn i sin famn såg jag hur hon liksom nedkallade Guds välsignelse över henne. Lilla gumman riktigt strålade i hela ansiktet.

I februari 1933 blev Matildas kusin Maria sjuk, lunginflammation tillstötte. Mormor gick för att besöka henne. Därefter kom mormor upp till mig och tyckte att Maria gnällde så, hon hade två snälla sonhustrur som passade på henne. Vad hade hon att gnälla för. Jag svarade henne, om mormor skulle bli liggande sjuk som tant Märta, kanske mormor blev lika gnällig. Jag ska säga dig, sa mormor, jag kommer att dö knall och fall, jag kommer inte bli liggande, det har jag fått löfte av Gud. Kort därefter detta samtal avled Maria. En vecka efter hennes begravning, det var den 4 mars, en lördag kom mormor upp till mig med morotssaft till lilla Gerd. På samma gång bad hon mej köpa småfranska åt henne. På måndagarna kom en brödbil från Oskarshamn med matbröd lång och småfranska. De stannade utanför där vi bodde, så jag brukade köpa av den. På måndagen köpte det

mormor bett mej om, väntade att hon skulle komma och hämta det jag köpt, men ingen kom. Tisdagen gick, ingen Matilöda kom, men jag var van att det kunde dröja innan hon uppenbarade sig. Det började våras den 8 mars, det droppade från tak och rann i takrännor, vårblommorna började sticka upp lite här och där. Jag satt och ammade min flicka, då kom det för mig att mormor inte varit och hämtat sina småfranska, när jag slutat ge Gerd mat ska jag gå och ta tösen med mig och lämna bullarna på vägen till mormor, innan vi tar en promenad. Sagt och gjort, jag klädde på Gerd och stoppade ner henne i vagnen och vi gingo i väg till mormors lilla stuga, hon hyrde nämligen en sådan, med ett rum och kök punkt slut. Jon var på sitt åttionde år, jag tyckte nog att hon nu kunde lugna ner sig och stanna i stugan. Jag måste gå förbi hennes vedbod på vägen till stugan, vedboden var olåst, mormor var alltså hemma förstod jag. Ställde vagnen utanför med Gerd i, vi skulle ju gå en promenad sedan vi lämnat vår påse till mormor. Jag gick in, dörren var olåst, mormor var hemma, knackade på köksdörren, ingen svarade, jag gick in, ingen i köket, där fanns matrester och lite disk, mormor satt nog inne i sitt sovrum och skrev. Knackade på den dörren, inget svar, jag öppnade, men kunde inte hålla inne ett rop, ty på golvet, med huvudet under skrivbordet, låg mormor---död. Jag skyndade fram för att känna på henne, men hon var död och kall. Hon höll sina glasögon i högra handen, och en burk homöopatpiller i den vänstra. Det förklade hon brukade ha när hon hämtade ved, hade hon på sig, min första tanke var, hur länge hade hon legat död? Jag tittade på hennes almanacka på väggen, där stod 7 mars, således hade hon levt dagen innan. Nu skyndade jag ner till Verner på kontoret, han ringde läkaren meddetsamma, doktor de Val kom och vi följdes åt till mormor. Han konstaterade att hon dött av hjärtslag. Gud hade hört hennes bön att få dö ögonblickligen. Mamma och pappa kommo ned till begravningen. Mormor tyckte inte om blommor vid en grav, de äro blomlik, sa hon. Nu undanbad vi blommor och i stället hänvisade vi till Kinamissionen. När det blev tal om gravsens, ville hennes kinavänner lägga ihop till en sådan.

Det dröjde till hösten 1934, då stenen blev avtäckt. Missionär Berg kom från Stockholm ner till Kristdala, pappa kom också, jag hade middag för dem, även prosten och prostinnan Meurling voro med. Så vilade lilla mormor under det sirliga granitkorset, på vilket stod skrivet: "En tillflyktsort är urtidens Gud".

Har slutar min minnesruna över min kära Mormor Matilda Karlsson.

Oskarshamn den 5 oktober 1984

Dagmar Lindström

Några förtydande fakta:

1718 finns kyrkan på sin befintliga plats idag. Det ses tydligast på häradskartan från 1654, Avmätningssritningen från 1680-talet över Stora Misterhult samt Arealskartan över Tjustgöl från 1689.

Karl II avled 1697 och kan knappast utfärdat ett kaparbrev till Karl Berg som var född omkring 1694.

Carl Berg köpte Tjustgöl med underliggande gods 11 oktober 1726.

Släktskap mellan de personer som omnämns

Tabell 1

Carl Berg. Capitain. * 1694, † 16 aug 1747 i Misterhult sn, Tjustgöl.

Gift 17 jan 1727 i Misterhult med Elsa Maria Hellenstierna.

* 12 jul 1699 i Tuna sn, Malmgrava.

† 5 jun 1758 i Misterhult sn, Tjustgöl.

Barn:

Johan Magnus. * 16 okt 1727 i Misterhult sn, Tjustgöl.

Se tabell 2.

Carl Gustaf. * 23 nov 1728 i Misterhult sn, Tjustgöl.

Tabell 2 (generation 1)

Från Tabell 1

Johan Magnus Berg. * 16 okt 1727 i Misterhult sn, Tjustgöl., † mar 1783.

Gift 19 aug 1755 med Gertrud Jakobsson. * 1 okt 1737 i Västervik.

† 8 jun 1800 i Misterhult sn, Vällehorva.

Barn:

Carl Jakob. * 25 okt 1756 i Misterhult sn, Tjustgöl, † 25 maj 1757.

Jakob. * 8 mar 1758.

Se tabell 3.

Carl Christian. * 9 jul 1759 i Misterhult sn, Tjustgöl.

† 18 nov 1819 i Misterhult sn, Koppramåla.

Sven Johan. * 12 jan 1761 i Misterhult sn, Tjustgöl.

† 18 jan 1761.

Sven. * 30 mar 1762 i Misterhult sn, Tjustgöl.

† 4 jun 1798 i Misterhult sn, Tjustgöl.

Maria Catharina. * 23 feb 1765 i Misterhult sn, Tjustgöl.

† 25 sep 1815 i Misterhult sn, Späckemåla.

Tabell 3 (generation 2)

Från Tabell 2

Jakob Berg. * 8 mar 1758, † 27 nov 1826 i Misterhult sn, Askaremåla.

Gift 1:o 21 nov 1784 i Stockholm med Lovisa Ulrika Damström.

* 1 nov 1764 i Stockholm.

Skilda 17 jul 1795.

Barn:

Johan Jakob. * 28 dec 1785 i Misterhult. † 9 apr 1828.

Carl Gustaf. * 11 mar 1788 i Misterhult sn, Tjustgöl.

† 24 dec 1808 i Misterhult sn, Askaremåla.

Stina Kajsa. * 6 apr 1791 i Misterhult sn, Askaremåla.

Se tabell 4.

Gift 2:o 21 jan 1811 i Misterhult med Juliana Ulrika Olofsdotter.
* 17 okt 1783 i Kristdala sn, Boarum.
† 13 mar 1829 i Misterhult sn, Askaremåla.

Barn:

Maria. * 25 dec 1812 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 21 okt 1893 i Misterhult sn, Vällehorva.
Eva Lotta. * 17 mar 1815 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 19 okt 1902 i Oskarshamn.
Carl Magnus. * 1 sep 1823 i Misterhult sn, Askaremåla,
† 22 jan 1887 i Misterhult sn, Figeholm

Tabell 4 (generation 3)

Från Tabell 3

Stina Kajsa Berg. * 6 apr 1791 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 3 apr 1872 i Misterhult sn, Askaremåla.

Gift 1:o med Johan Rosendahl. * 1784. Druknat 5 nov 1825

Barn:

Catharina Charlotta. * 11 dec 1821 i Stockholm

Gift 2:o 2 okt 1832 i Misterhult med sadelmakare Olof Fagerström.
* 8 okt 1797 i Stockholm.
† 30 jan 1852 i Misterhult sn, Askaremåla.

Barn:

Johan Olof Viktor. * 14 mar 1826 i Stockholm.
Per Jakob. * 5 mar 1832 i Misterhult sn, Askaremåla.

Se tabell 5
Se tabell 6.

Tabell 5 (generation 4)

Från Tabell 4

Johan Olof Viktor Fagerström. * 14 mar 1826 i Stockholm.
† 26 feb 1887 i Misterhult sn, Askaremåla.

Gift 1:o 31 dec 1852 i Misterhult med Maja Lisa Larsdotter.
* 17 mar 1822 i Misterhult sn, Stora Grönö.
† 26 feb 1854 i Misterhult sn, Askaremåla.

Barn:

Stina Maria. * 4 apr 1853 i Misterhult sn, Askaremåla.
15 mar 1933 i Kristdala sn, Kyrkotrakten 45

Gift 2:o 5 jan 1855 i Misterhult med Greta Lisa Nilsson.
* 23 aug 1837 i Misterhult sn, Utlångö.
† 12 jun 1895 i Misterhult sn, Askaremåla.

Barn:

Mathilda Charlotta. * 12 aug 1858 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 6 apr 1948 i Kristdala sn, Ålderdomshemmet.
Carl Johan. * 7 feb 1861 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 25 mar 1861.
Anna Maria Elisabeth. * 18 jun 1862 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 29 jul 1930 i Misterhult sn, Berghult u. Askaremåla
Emma Christina. * 4 aug 1864 i Misterhult sn, Askaremåla, † 11 sep 1877
Johan Peter Alfred. * 29 maj 1867 i Misterhult sn, Askaremåla.
Utflyttad 5 maj 1890 till Nordamerika
Ida Amanda. * 24 okt 1869 i Misterhult sn, Askaremåla.
Utflyttad 25 okt 1889 till Sydamerika
Carl Viktor. * 22 aug 1872 i Misterhult sn, Askaremåla.
Utflyttad 12 sep 1891 till Nordamerika
Augusta Margareta. * 1 apr 1875 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 2 okt 1958 i Misterhult sn, Hultgården
Emma Kristina. * 6 jul 1879 i Misterhult sn, Askaremåla, † 26 jul 1879
Fritz Axel Leonard. * 28 jun 1882 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 12 maj 1914 i Misterhult sn, Askaremåla.

Tabell 5 (generation 4)

Från Tabell 4

Per Jakob Fagerström. * 5 mar 1832 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 21 nov 1910 i Misterhult sn, Askaremåla.

Barn utom äktenskap med Ewa Lotta Persdotter,
* 27 jan 1826 i Misterhult sn, Stora Fjälltorp.
† 27 jun 1862 i Askaremåla

Eva Mathilda Fagerström. * 23 okt 1853 i Misterhult sn, Askaremåla.

Se tabell 6.

Gift 20 okt 1880 i Misterhult med Eva Christina Persdotter.
* 10 apr 1835 i Misterhult sn, Sandbo u. Sandsbörd.
† 16 jun 1900 i Misterhult sn, Askaremåla.

Barn:

Eva Julia Elisabeth. * 24 dec 1880 i Misterhult sn, Askaremåla,
† 20 nov 1886.

Tabell 6 (generation 5)

Från Tabell 5

Eva Mathilda Fagerström.
* 23 okt 1853 i Misterhult sn, Askaremåla.
† 7 mar 1933 i Kristdala, Kyrkotrakten 23.

Gift 11 dec 1873 i Misterhult med Carl Peter Viktor Carlsson.
* 3 jun 1849 i Misterhult sn, Bussvik.
† 30 jul 1875 i Misterhult sn, Askaremåla.

Barn:

Emmy Kristina Charlotta. * 30 jul 1874 i Misterhult sn, Askaremåla.

Se tabell 7.

Tabell 7 (generation 6)

Från Tabell 6

Emmy Kristina Charlotta Carlsdotter.

* 30 jul 1874 i Misterhult sn, Askaremåla.

† 27 sep 1954 i Norrköping St Johannes, Dagsbergsvägen 22.

Gift 14 jun 1899 i Misterhult med Seth Olof Kjörling.

* 20 feb 1875 i Mogata sn.

† 27 sep 1948 i Norrköping St Ola, Södra kyrkogatan 23

Barn:

Carl Olof Ambrosius. * 4 apr 1900 i Misterhult sn, Göljhult.

† 14 jan 1973 i Sundbyberg, Mariagatan 8A.

Per Axel Emanuel. * 17 mar 1902 i Misterhult sn, Askaremåla.

† 6 maj 1972 i Vintrosa, Berga

Ruth Ingeborg Matilda. * 8 feb 1904 i Misterhult sn, Askaremåla.

† 16 jul 1977 i Sävsjö, Skolgatan 4

Dagmar Maria Catharina. * 27 sep 1905 i Misterhult sn, Askaremåla.

Se tabell 8.

Nils Isak Viktor. * 13 mar 1908 i Misterhult sn, Askaremåla.

† 27 jul 1937 i Norrköping St Ola, Södra kyrkogatan 23

Tabell 8 (generation 7)

Från Tabell 7

Dagmar Maria Catharina Kjörling.

* 27 sep 1905 i Misterhult sn, Askaremåla.

† 1 maj 2001 i Oskarshamn, Kyrkogårdsgatan 9.

Gift 1 jan 1929 med Verner Gustaf Lindström.

* 29 nov 1891 i Mönsterås. † 3 nov 1969.

Barn:

Gerd Anne Marie. * 7 nov 1932 i Kristdala.

Bor 1991 i Döderhult sn.